

(Време, 02.07.2009)

Поводом текста [Војина Димитријевића "Слобода штампе у медијској сомалији"](#)

"Љиљана Смајловић очигледно није студирала право." Војин Димитријевић у прошлом броју "Времена" почиње текст овом истинитом тврдњом, да би га одмах затим наставио извртањем и лажним представљањем мојих мисли и речи. Написао је како ја "верујем" да је ратна пропаганда "сасвим и увек легитимна" и да "извињава сва кривична дела учињена у њено име, у служби Отаџбини". Написао је како ја "мислим" да је ратна пропаганда "можда новинарска дужност најсветија". Написао је како "тврдим" да "употреба речи не може бити кривично дело".

Ништа од тога, наравно, нити тврдим, нити мислим нити верујем. Оно што тврдим, мислим и верујем, објављено је у броју 963 листа "Време" под мојим именом, под насловом "Тужилаштво за кукољ, жито и мерила професионализма", и може се наћи на оном истом интернету за који професор Димитријевић с правом каже да не може да надомести студирање права. Али, зар постоје студије права које полазнике уче методи коју је професор у прошлом броју "Времена" демонстрирао? Имао је пред собом оно што сам ја написала и потписала, али је одлучио да, уместо оног што сам објавила, нападне оно што тобож "мислим" и "верујем". Па зар се искривљавање туђих реченица и нетачно цитирање уче на студијама права? Ваљда се на суд не иде са доказима типа "ево шта ја мислим да она мисли, насупротив ономе што је рекла и написала"? Ваљда је за судске оптужбе потребно више од тврдњи да неко нешто "мисли" и "верује"?

"Времену" треба честитати што уступа знатан простор разговору о намери Тужилаштва за ратне злочине у Београду да пред специјални суд изводи српске новинаре за које сумња да су, пре 18 година, у медијима подстицали на ратне злочине. Редакција тиме чини важну услугу јавности, што је значајан део новинарске мисије. Истовремено, баца додатно светло на иницијативу коју заиста треба сагледати под најјачим могућим рефлекторима. Иако ми није драго што део простора морам трошити на одбрану од напада Војина Димитријевића и на демантовање неистина.

Нетачни наводи професора Димитријевића

Пише: Љиљана Смајловић
среда, 01 јул 2009 22:25

Не само што не мислим, не тврдим и нисам рекла ни написала да употреба речи не може бити кривично дело, већ сам уместо тога у "Времену" објавила следеће:

"Као што се разлике у мишљењу и тумачењу историје препуштају историчарима, новинарство се препушта суду јавног мњења и новинарима. Осим, наравно, ако новинарство представља кривично дело или ратни злочин, када имамо посла са новинарима који су плански, лажима, наводили на ратни злочин."

Војин Димитријевић нетачно наводи како људе који су активни у неким за друштво важним занимањима сматрам "имуни од државе", и како држим да је за њих "довољно да ће одговорати пред органима свог еснафа". Наравно да то нигде нисам рекла: била сам главни уредник "Политике" и ишла сам на суд скоро увек када је неки новинар тог листа оптужен за клевету или друго кривично дело. Добро ми је познато да новинари нису изнад закона. Обратила сам се Европском суду за људска права у Стразбуру зато што је једна новинарка "Политике" кривично осуђена само због тога што је пренела једну реченицу из чланка водећег америчког часописа о Наташи Кандић. Још се надам правди на том суду, будући да је представку Стразбуру про боно писала чувена америчка адвокатска фирма Ковингтон анд Берлинг. Читалац "Времена" се можда сећа: то је она иста угледна фирма која је 1998. про боно саставила убитачну критику Милошевићевог Закона о јавном информисању, коју су независни медији и цивилни сектор у Србији прихватили као своју. Тај злогласни закон, ког се читаоци овог листа свакако сећају, искориштен је како би се уништио "Европљанин", чији сам спољнополитички уредник била.

Што ме доводи до још једне неистине у Димитријевићевом чланку. Нетачно је да су аутори чланка "Ђурувија дочекао бомбе" "ослобођени сваке моралне одговорности одлуком одговарајућих етичких органа Удружења новинара Србије, како он у прошлом броју "Времена" тврди. Не знам из ког разлога Димитријевић говори о ауторима, уместо о аутору чланка, али истина је следећа: аутор текста у "Експрес политици" није искључен из УНС-а због тога што је утврђено да није ни био члан УНС-а. (За разлику од осморице главних и одговорних уредника водећих медија у Србији, које је 2000. искључио Суд части УНС-а.)

Шта је изазвало реакцију професора Димитријевића? Доскора сам мислила да се барем у једном слажемо: реч је о тешко доказивим злочинима. Разлика је била у томе што сам ја сматрала политички сумњивом накану тужилаштва да се упушта у посао за који само признаје да нема изгледа да ће бити успешно окончан, док је Војин Димитријевић одобравао настојања тужилаца у жељи да се "протресе савест људи и подсети на

Пише: Љиљана Смајловић
среда, 01 јул 2009 22:25

прошлост". Писала сам да је новинарско подстрекавање на ратни злочин тешко доказиво на суду због тога што је прво потребно доказати да је до конкретног ратног злочина дошло под утицајем конкретног чланка или ТВ емисије конкретног новинара. Ново је то да Димитријевић сада, у истом контексту, каже да "код позивања на извршење неке забрањене радње, последица не мора да се деси: довољно је да је неко нешто изрекао или написао". То разумем као његову тврдњу да ће доказивање ићи лако, јер је изречено мноштво лажи у пропагандне и деструктивне сврхе.

Међутим, пре неколико дана главни тужилац за ратне злочине у Србији Владимир Вукчевић рекао је за јулски број српског издања "Плејбоја" нешто управо супротно: "Проблем је што морамо да повежемо последицу за узрок, да је одређени лажни медијски извештај за директну последицу имао извршење ратног злочина. Без тога нема одговорности медија."

Иницијатива Тужилаштва за ратне злочине ставља српску јавност пред крупну дилему. Није све у вези с њом онолико јасно колико би морало бити. За српску јавност би, дабоме, било корисније да смо простор у "Времену" утрошили на искрену размену мишљења о важном питању: да ли активност тужилаштва, у послу за који и оно само каже да нема претерано великог изгледа на успех, заправо доприноси стварању атмосфере страха и несигурности међу новинарима. Тврдим да се може оправдано сумњати да је акција Тужилаштва политички мотивисана, јер нам се унапред саопштава да ће се ислеђивати само новинари, а не и политичари подстрекачи, којих можда и сада има на функцијама у власти. (Другим речима, неће се ислеђивати "пола државе Србије", за које је тужилац Бруно Векарић на Б92 рекао да је деведесетих година подстицало на злочине.) Таква селективност упућује на питање: јесу ли новинари овде изабрани као лака мета, посебно осетљива на политичке турбуленције? То је, по мени, право питање. Ратну пропаганду не треба заборављати, ратне злочине треба гонити, они не застаревају. Али није свака лажљива ратна пропаганда сама по себи ратни злочин. Да јесте, неки би ревносни тужиоци сада свакако испитивали да ли је Ирак разорен због лажљиве ратне пропаганде, а Бруно Векарић не би тврдио да је питање о америчкој ратној пропаганди "релативизација" српских злочина.

Слобода је увек и свагде у опасности, и мора да се брани. Каткад мора да се брани и од људи који за себе мисле да су највећи борци за слободу и људска права. Каткад слободу морамо да бранимо чак и ако то подразумева одбрану људи који нам нису ни морално, ни политички блиски. Несрећа је Србије и у томе што се и левица и десница, и либерали и конзервативци, толико труде да препадну и ућуткају оне са којима се не слажу. Слободе нема ни за кога ако је нема и за наше противнике. Кад би у овој ствари мета били само ратни злочинци, не би сви који дижу глас против преко ноћи и сами постајали предметом лажљиве пропаганде. Слобода изражавања подразумева да и лоше новинаре треба

Нетачни наводи професора Димитријевића

Пише: Љиљана Смајловић
среда, 01 јул 2009 22:25

бранити од оптужби за ратне злочине, ако нису починили ратне злочине и ако су оптужбе против њих актуелизоване из политичких разлога.

Ауторка је председница Удружења новинара Србије